

МОРФОГЕНЕТИЧНИЙ ПОЛІМОРФІЗМ TRIFOLIUM REPENS L. ЗА РИСУНКОМ «СИВОЇ» ПЛЯМИ НА ЛИСТКУ НА ТЕРИТОРІЯХ, ЗМІНЕНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Темченко Є. Ю.¹, Торяник В. М.²

¹КЗ СОР «Сумська обласна гімназія – інтернат для талановитих та творчо обдарованих дітей»

²Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми

Всього у загальній вибірці рослин *T. repens*, зібраних на 6-ти територіях Недригайлівського району Сумської області, що мають різне сільськогосподарське призначення, виявлено 9 фенотипів (табл. 1.), серед них 1 – з атипичною формою листкової пластинки – у формі «чотирилистника».

Генетичний склад загальної вибірки рослин *T. repens* був представлений 11-тьма генотипами, що сформовані серією з 7-ми алелів гену, що контролює наявність та форму «сивої» плями на листку: *v*, *V*, *VH*, *VB*, *VH*, *VP*, *VS*. З них на усіх 6-ти територіях виявлено лише алель *v*. Як результат, на усіх 5-ти територіях.

виявлені рослини *T. repens* з генотипом *vv*, що відповідає фенотипу *O* (без плями). Фенотип *A* (повна Δ -подібна пляма) виявлений на п'яти територіях, фенотип *AH* (повна пляма, висока) – на чотирьох територіях, фенотипи *VH* (розірвана пляма, висока) та *C* (центральна пляма) – на трьох територіях, фенотип *VHS* (розірвана пляма, висока) – на двох територіях, фенотипи *VHV* (повна пляма, висока, у центрі дугоподібно заглиблена до основи листка), *E* (низька трикутна пляма в основі) та атипична форма фенотипу *C* – на одній з п'яти територій.

За даними першоджерел алелі *v* та *V* завжди присутні у популяціях, пов'язаних спільністю походження, зустрічаються на всій протяжності ареалу *T. repens*. Тому фенотипи *O* і *A* називають «дикими», а усі решта – «мутантними» [1; 2; 3; 4].

Таблиця 1.

Частота (%) різних фенотипів/генотипів *Trifolium repens* L. за рисунком «сивої» плями на листку на територіях, змінених сільськогосподарською діяльністю

№	Фенотип	Генотип	Територія						
			сіножать	пасовище	старий яблуневий сад	край кукурудзяного поля	качина ферма	куряч а ферма	
1.	O	vv	52±1,15	17,6±1,15	62,3±0,99	55±1,3	68±0,8	100	
2.	A	VV, Vv	12,6±1,03	15,0±1,04	6,0±0,7	30±0,1	32±0,8	–	
3.	A ^H	V ^H V ^H V ^H V ^V V ^H v	6,6±0,79	25,6±0,73	22,3±1,22	7,01±0,8	–	–	
4.	B ^H	V ^{BH} V ^{BH}	6,0±0,76	4,6±0,68	–	4,0±0,8	–	–	
5.	B ^H B	V ^{BH} V ^V	–	0,6±0,25	–	–	–	–	
6.	C	V ^{PP} V ^P , V ^{PP} V	17,6±1,15	20,3±1,19	10,3±0,45	4,0±0,8	–	–	
7.	E	V ^{SVS}	–	2,0±0,46	–	–	–	–	
8.	B ^H C	V ^{BH} V ^P	4,6±0,68	14,0±1,07	–	–	–	–	
9.	Атипічна форма C	V ^{PP} V ^P , V ^{PP} V	0,3±0,18	–	–	–	–	–	

Мінімальна кількість різноманітних фенотипів у вибірках, зроблених на досліджених територіях становила – 1, а максимальна – 9.

Список використаних джерел

1. Валиев Р. Р. Сравнительная характеристика наследственного полиморфизма по признаку «седого» пятна на листьях растений в популяциях *T. perens* на территории г. Уфы и некоторых районов республики Башкортостан / Р.Р. Валиев, О.М. Яковлева // Вестн. Башкир. ун-та. – 2008. – Т. 13, № 2. – С. 273-276

ПОШИРЕННЯ ГЕЛЬМІНТОЗІВ ВЕЛИКОЇ І ДРІБНОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ (НА ТЕРИТОРІЇ СЕЛА ПОЖАРКИ РОЖИЩЕНСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Мельник С. А., Ягенська Г. В.

Луцька гімназія №21 імені Михайла Кравчука, м. Луцьк

Тваринництво – важлива галузь сільського господарства в Україні. Але серйозною проблемою тваринництва є інвазійні хвороби. Поширені в Україні гельмінти великої і дрібної рогатої худоби (ВРХ і ДРХ) є представниками трьох груп: нематоди, трематоди, цестоди [1]. Дослідники з різних регіонів України зазначають, що з-поміж паразитів худоби домінують фасціоли, парамфістоми та стронгіліди [1; 2].

Проведений науковцями моніторинг епізоотичної ситуації гельмінтозів корів та овець на території України виявив дуже високий рівень ураження худоби дикроцеліями та стронгілятами (в деяких господарствах Волинської та Рівненської областей до 100 %). По парамфістомозу найвищі показники виявлено у Рівненській, Сумській та Чернігівській областях. Несприятлива ситуація щодо дикроцеліозу і стронгілятозу в Київській, Полтавській, Сумській, Хмельницькій та Чернігівській областях (більше 11 % заражених корів) [3]. В окремих господарствах Полісся екстенсивність фасціольозної інвазії сягає 90 %, а на Слобожанщині цей показник коливається в межах 70-90 %. Наявність гельмінтів істотно знижує продуктивність худоби. Географічні умови Волині, зокрема висока вологість середовища, велика кількість тимчасових і постійних водойм сприяють